

Borsószemen
a királynőről

Nyoknak írta; BACSKAI MAGDA

fürdőt és egy selyem pyjamát." s már ott is ült a vendég hercegnő helyén, a királynő oldalán, a nagy kocsiban. Mire a kacsaláb-forgó várkastélyhoz értek porrá bővöltek a férjüket.

*

A királynő pedig feljuggott magában. „Megtaláltuk, megtaláltuk fram jövendőbelijét” gondolta a kis vörös szemtelensége, főlényes kedvessége láttán. „De a biztonság kedvéért mégis teszek egy próbát” s a vendég ágyának sodronyába három sor matrac alá elrejtett egy borsószemet. „Ha vérbeli hercegnő, a matracokon át is nyomni fogja ez az egy szem borsó”.

Alig csendesedett el a palota, alig hajtott a párnájára fejét és koronáját az öreg király, éktelen csengetés hallatszott a vendégszobából. Majd nagy lármá. A vöröshajú idegen felháborodva aposztrofálta az udvarmestert valami miatt, ami őt véresre nyomta az ágyban.

*

Egy hónap múlva megtartották a lakzít, amely olyan káprázatos volt, mint Marindé s Kent hercege. Az egész ország el volt ragadtatva. Hogyisne, mikor egy álló hónapig nem tett egyebet a lakosság apraja-nagyja mint szőtt, font, varrt, hímzett, plüsszított, guvrírozott a hercegnői kelengyén. Örültek az ékszerészek, mert Borsószem hercegnő kijelentette, hogy minden nap új klippet, klapot kíván a kalapjába tűzni. Ujjongtak a cipészek, mert évi 365 pár cipőre volt kilátás. Daloltak a szállodások, mert a világ minden tájáról Boldogországba sereglettek a szenzációéhesek. Nevettek a virágosok, mert Borsószem hercegnő példájára minden menyasszony két szál friss orchideát kívánt naponta.

*

Ijű párunk pedig boldogan kelt egybe s hosszú házassága alatt a herceg soha, de soha nem unatkozott.

Amint ugyanis a legkisebb közönyt látta férje szemében, Borsószem hercegnő új gyémánt nyakéket kívánt, vagy flörtbe kezdett a főpohárnokmesterral, vagy egy kisbabát hozott a világra. Mindig volt valami meglepő, költséges programja.

Igy éltek, amíg meg nem haltak s Boldogország ma is állja a sorsot, amely luxusnőkirálynővel ajándékozta meg.

A „MAGYAR KIRÁLY”

A múlt hetekben az a hír járta, hogy gazdát cserélt a „Magyar Király”. Azonban hamarosan kiderült, hogy a Dorottya-utca egykor híres-nevezetes fogadója eladónak ugyan eladó, de nem cserélt gazdát, csak bérbeadták.

Dorottya ucca és vidéke

De akármiképpen áll is a dolog, annyi bizonyos, hogy ez pletyka százhusz esztendő multat zavart föl álmából és ebbe a százhusz esztendőbe beleesik a Napoleoni háborúkat övető devalvációtól a legutolsó világháború felidézte devalvációg sok minden. Belesik a kolera-korszak 1831-ben, a 38-as árvíz, a 48—49-es szabadságharc; a 67-es lejegyzés és beleesik az a korszak, amikor Pest megindul a karrier útján, hogy hamarosan kivetkőzvéen faluszerű habitusából, Magyarország fővárosa legyen. A fejlődéshez a XIX. század elején az első iökést az infláció adja meg. Az első pesti bérkaszárnnyakat, a városi színházat, a Harmincad-házat, meg a csatornázást romló bankókból építik meg Pesten. Ebben a korszakban — kétszázhusz esztendővel ezelőtt — épül meg Pesten az első modern vendégfogadó, a Magyar Király is. Három emeletes volt a Magyar Király, de még talán ennél is nagyobb érdekessége, hogy látta megszületni a Dorottya uccát, melyet akkoriban még József nádor harmadik felesége után *Mária Dorottya utcának* neveztek és tanúja volt a pesti német színházat fénykorának és elsorvadásának.

Halzl János Szervita-téri kávé 1812-ben vette meg a Magyar Király telkét. Akkoriban még meglehetősen szomorú képe volt a mai Vörösmarty-tér vidékének. Hepe-hupás terület, melyet tavasszal rendszerint elárasztott a Duna. A folyó partján szemétdomb. A mai Haas-palota helyén a nagy, négyezer nézőre szánt német színház akkor készült el és szemben, a mai Gerbaud palota helyén már állott a Harmincad hivatal háza. A Dorottya utcának azonban se híre, se hamva. A Leszámitoló bank háza helyén a Sóraktár terpeszkedik. Erre a kiellen sáros, poros vidékre építi háromemeletes fogadját a Szervita-téri kávé. A szomszéd színházra alapítja a számitását. Az a spekulációja, hogy a nagy színház megnyitása hamarosan lendületet ad az egész környék fejlődésének és egy-kettőre bújnak majd ki az emeletes paloták a földből. Ugy is történt. Nem telt bele öt esztendő és Wurm József a meggazdagodott vaske-reskedő, az akkoriban divatos építész: Pollack Mihály tervei szerint megépítteti a XIX. század eleji Pestjének legmodernebb kétemeletes bérkaszárnnyáját, a Wurm-Hofot, melyet a maiak Leszámitoló bank palotájaként ismernek és 1827-ben Hild József már építi a Dorottya utca másik végén az árkados bér-

ze házat, melyet a maiak Lloydház néven ismernek.

A német színház

A német színház az inflációs időkben nagyon jól ment. Az egyre jobban elértéktelenedő papírbankókon színház-billetákat vásároltak a jó pestiek és vagy a német színházok produkcióin szórakoztak, vagy a Váci-uccai „Hét választófejedelem”-ben rendezett maskara bálakon. De hát az infláció után defláció következett és a jókedv is alábbhagyott. A színházakba is kevesebben jártak és a színház bérlői — köztük a mág-nás akcionnarek, Ráday Pál gróf, Brunswick gróf és Orczy Lőrincz báró — egyre többet fizettek rá az üzletre. De a deflációnak megvolt az az eredménye, hogy egyre jobb előadást kellett adni, hogy a publikumot a színházba becsalogassák. Híres vendégművészeket és művésznőket léptettek fel, akik időnként „telházat” csináltak. A német színháznak különben is sok hiányossága volt. Először is nagyobb volt a kelleténél. Négyezer ember fért bele, s ekkora hodályt nehéz volt megtölteni publikummal. A másik baja az, hogy rettenetes az akusztikája. A Duna felőli részen hiányzott a hangfogó, mert a későbbi híressé lett táncpalotát: a Redutot, csak 1832-ben építették hozzá. Legnagyobb baja azonban az, hogy mivel nem fűtöttek benne: télen nagyon hideg volt, nyáron nagyon meleg volt a színházban. Az olajmécsesek rosszul világítottak és bűdösek voltak. Ezt a kellemetlen illatot hathatósan fokozta — különösen nyáron — az a körülmény, hogy a W. C.-t akkor még nem ismerték, legalább Pesten nem.

A Magyar Király mindazonáltal megtalálta számadását, mert kávéházának törzspublikuma a német színház színészeiből és zenészeiből került ki. Ezek délutánonként odajártak feketézni, dominózni és kártyázni. És odajártak feketézni a művészvilág csudálói és tisztelői is. Jól ment, különösen eleinte, a fogadó is, melyben rendszer időben fűtés, nélkül két-három forintba került egy szoba; országos vásár idején pedig négy-öt forintba, természetesen bankócedulában. A vidéki urak közül, ha felruccantak Pestre, sokan a Magyar Királyban vettek szállást, de különösen népszerűvé tette a Magyar Királyt, hogy a külföldi híres vendég-színészek és színésznők is ottlaktak. Birch-Pfeiffer Sarolta a müncheni Hoftheater tagja; Carl Henrietta orosz kamaraénekesnő; Devrien Emil a drezdai Hoftheater művésze; Mervius La Roche Károly és Löwe Lajos a bécsi Hofburg-Theater tagjai; Nestroy János, a Theater an der Wien és Schröder-Devrien asszony, a drezdai Hofoper művészei, mind ottlaktak. Odaszállott Wild Ferenc is, a bécsi Hofoper-Theater tagja és rajta kívül még

FIAT

Januárban megnyitja

saját új

javító-műhelyét
és service-állomását

VI. Aréna-ut 61 sz. alatt

Fiat Autóbilok
Magyar Eladási Rt.IV. Váci-utca 1-3. sz.
Telefón: 82-8-48

sok-sok híressége az akkori idők külföldi színpadainak.

Hagn Sarolta

A Magyar Király igazi fénykora azonban arra az időre esik, mikor Hagn Sarolta és Elssler Fanny lakott falai között. Hagn Sarolta kisasszony 1832-ben jelent meg először Pesten és ez a gyönyörű nő, lázbahozza az egész várost. Akoriban a müncheni udvari színház tagja volt. Hozzánk Bécsből érekkik, ahol egycsapásra meghódítja a császárvárost. De igéző szépségének és művészetének lihetetlen hatása van a pesti publikumra is. A szó szoros értelmében bolondulnak utána nők és férfiak; arisztokraták és polgárok egyaránt: De különösen az arisztokraták bolondulnak. Alighogy megszáll a Magyar Királyban Széchényi István is siet tisztelegni nála. De nemcsak Széchényi, a többi előkelőség is és az a boldog, akire a művész nő rámosolyog. Az újságok csak róla írnak és az emberek csak róla beszélnek. A színház zsúfolásig megtelik valahányszor fellép. A mág-nások Bécsből és Pozsonyból is lejönnek Pestre; a politika és minden háttérbe szorul egy időre. A művésznőnek különösen gróf Weselényi Miklós báró teszi a szépet. Ez a nagy rajongás a német színésznőért felbőszíti az egyetemi ifjúságot és az ifjak kifütyülik, hagymával, meg tojással hajigálják meg egyik fellépte alkalmával Hagn kisasszonyt. A botrány kitör és a szép nők javíthatatlan barátja: a nagy Weselényi Miklós, párbajt vív Hagn Saroltáért. Kezén kap sebet a párbajban, de ügylátszik, hogy a gaval-lér báró sebet kap a szívéen is.

Hagn Sarolta nyolc év múlva megint ellátogat Pestre. Akkor is a Magyar Királyba szállott; akkor is nagy sikere volt, de ez már nem hasonlítható az első látogatáskor elért sikerhez. Régi imádóinak nőtt-e be a fejük lágya, vagy a művész nő bájos arcán hagyott nyomot a röpke nyolc esztendő: nem lehetett kideríteni. Egyébként az is oka lehetett a változásnak, hogy Hagn kisasszony másodszor 1840-ben járt Pesten, két esztendővel a nagy árvíz után és akkor még sem Pest ábrázata, sem az emberek zsebe nem tudta kiheverni a nagy csapást. Az árvíz különben próbára tette a Magyar Király ellenállóképességét is és bizony, mikor a hullámok visszavonultak ismét a Duna medrébe: a híres-neves fogadóra nagyon is ráfért egy kis sminkelés.

„A bécsi táncosnő”

De hogy Pestből azután sem vészett ki a fiatalág tüze, az mutatja legjobban, hogy mikor a világhírű „bécsi táncosnő”: Elssler Fanny 1844-ben szintén ellátogatott a magyar fővárosba, a józan ész megint a fele te-tejére állott. Elssler-láz fogta el Pestet. A hajót, melyen érkezik, ezrek várják a Duna

Ünnepi délutánok és esték
a WIEN SZÁLLÓ ÉTTERMEIBEN

VIII., József körút 16.

Pogány Tánc Polgári
tánc

Szilveszterre asztalfoglalás 39-42 Tel.